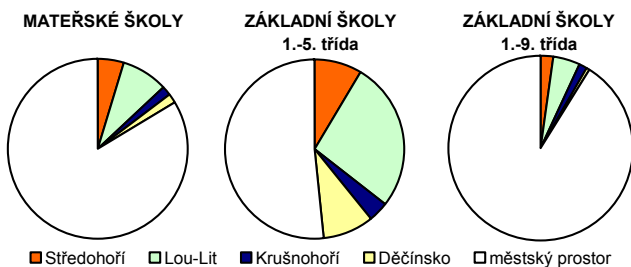

B.6 Vybavenost, občanská společnost

ŠKOLY

Další oblastí, v níž lze potenciálně očekávat značné rozdíly mezi městským a venkovským prostorem, je vybavenost obcí občanskou i technickou infrastrukturou. Do této oblasti samozřejmě patří i školství, resp. přítomnost školských zařízení přímo v obci (nejaktuálnější dostupné ukazatele ovšem bohužel nepostihují například dojíždku dětí a žáků do mateřských a základních škol v jiných obcích, o níž se lze domnívat, že je obzvláště mezi městy a venkovem také velmi významná). **Mateřské školy** jsou v necelé polovině venkovských obcí a ve všech městech. Pokud jde o **základní školy**, je podíl venkovských obcí se školou ještě nižší. S výjimkou Děčína je však ve všech venkovských oblastech relativně stejný. Pouze ve třech městech Ústeckého kraje (podle používaného vymezení) není žádná základní škola. Na jednu třídu připadá ve venkovském prostoru méně dětí než ve městech, nicméně rozdíly nejsou příliš velké. Větší rozdíly se ukazují mezi jednotlivými oblastmi venkova – například v Krušnohoří jsou třídy základních škol o více než čtvrtinu menší, než na Děčínku. V mateřských školách takové rozdíly mezi oblastmi nejsou. Zajímavým ukazatelem je také počet obsazených míst v mateřských školách na počtu dětí v relevantním věku. Ukazuje se, že na venkově na jedno takové místo připadá mírně více dětí než ve městech.

Počet mateřských a základních škol

údaje jsou uvedeny za školní rok 2006/2007 (tj. k 30. 9. 2006), data jsou přebírána z Ústavu pro informace ve vzdělávání (ÚIV)

Obce se základní školou:

obce, v nichž se vyskytuje alespoň jedna základní škola, bez ohledu na to, zda má pouze 1. až 5. třídu nebo 1. až 9. třídu

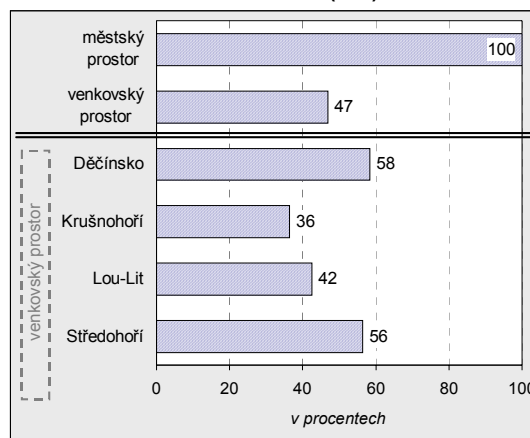
Průměrný počet žáků/dětí v 1 třídě:

podíl počtu žáků (základní školy s 1.-9. třídou) či dětí (mateřské školy) a počtu tříd v těchto školách

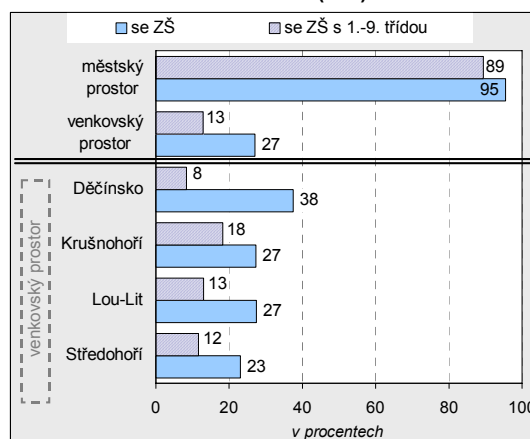
Počet dětí na 1 obsazené místo v mateřské škole:

kvantifikuje, kolik dětí v regionu připadá na 1 obsazené místo v mateřské škole (tzn. na 1 zapsané dítě v mateřské škole). Děti ve věku 3 až 6 let jsou generací dětí, které mohou navštěvovat školku ve sledovaném roce, zatímco děti od 0 do 3 let jsou děti, které budou do školky potenciálně chodit za tři roky (za předpokladu, že se jejich počet nezmění migrací či z jiného důvodu a nezmění se ani počet obsazených míst). Počet obsazených míst (zapsaných dětí) však není totéž, co možná kapacita mateřských škol, neboť údaje o obsazenosti nejsou k dispozici. Ukazatel je ovlivněn jednak dojíždkou dětí do školky z jednoho regionu do druhého, jednak ochotou/potřebou rodičů dětí do školky posílat a rovněž kapacitou mateřských škol.

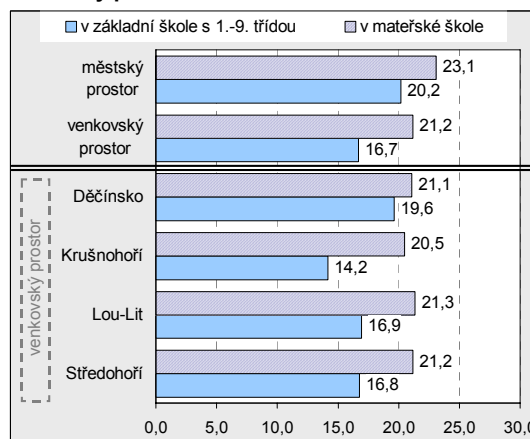
Podíl obcí s mateřskou školou (v %)

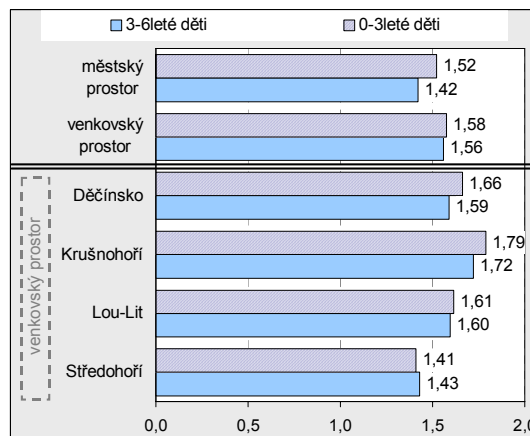
Podíl obcí se základní školou (v %)

Průměrný počet žáků/dětí v 1 třídě

Počet dětí na 1 obsazené místo v mateřské škole

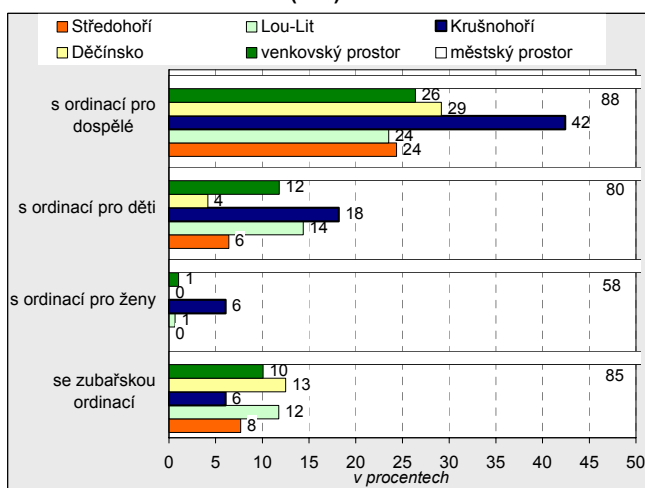

ZDRAVOTNICTVÍ

Stejně jako v případě škol, i ve zdravotnictví samozřejmě platí, že města jsou více vybavena zařízeními zdravotnické péče než venkovské obce. Ovšem i zde (a to ještě více než v případě školství) je nutné upozornit na to, že v mnohých případech obyvatelé venkovských obcí **dojíždí za zdravotní péčí do měst**. Obzvláště je to patrné v obcích v blízkosti měst, které jsou v tomto přirozenými centry zdravotnických služeb, zatímco naopak v oblastech vzdálených od měst, je přítomnost zdravotní ordinace přímo v obci významnější a tedy častější. Z dostupných dat však nelze tyto jevy vysledovat. Lze však předpokládat, že do jisté míry se projevuje i tento vliv, neboť například v Krušnohoří je **ordinace praktického lékaře** ve více než 42 % ordinací, tedy výrazně vyšší než v ostatních oblastech. Při hodnocení vybavenosti obcí obecně také nesmíme zapomínat na to, že jednotlivé venkovské oblasti byly vymezeny na základě geografických specifik, nikoliv podle funkčních, dojížděkových či jiných regionů, takže jednotlivé venkovské oblasti nevytváří jeden kompaktní region z pohledu těchto ukazatelů. Proto je lepší tyto ukazatele sledovat spíše jen na úrovni měst a venkova a údaje za jednotlivé oblasti chápat pouze jako doplňkové.

Na jednu ordinaci samozřejmě připadá více obyvatel ve městech než na venkově (nicméně tento ukazatel neodhaluje skutečný počet pacientů v těchto ordinacích). Zajímavá je také skutečnost, že pouze 10 % kapacit v domech s pečovatelskou službou je na venkově.

Podíl obcí s ordinací lékaře (v %)

údaje jsou za rok 2007, data jsou převzata z podkladů Ústavu zdravotnických informací a statistiky ČR, údaje o domech s pečovatelskou službou byly došetřovány ČSÚ

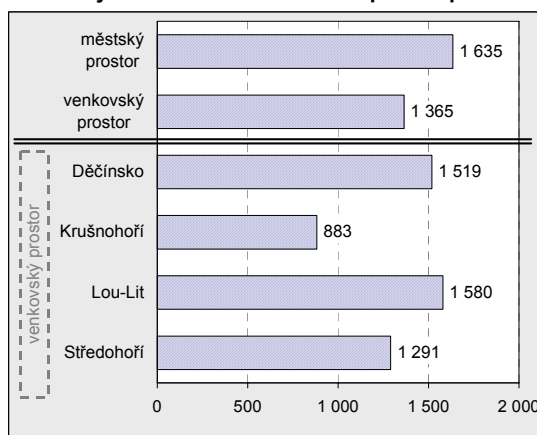
Počet obyvatel na 1 ordinaci lékaře pro dospělé:

podíl počtu obyvatel starších 18 let a počtu samostatných ordinací praktického lékaře pro dospělé

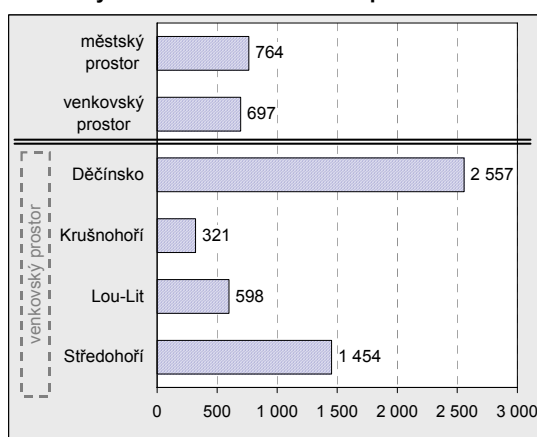
Počet obyvatel na 1 ordinaci lékaře pro děti a dorost:

podíl počtu obyvatel mladších 18 let a počtu samostatných ordinací praktického lékaře pro děti a dorost

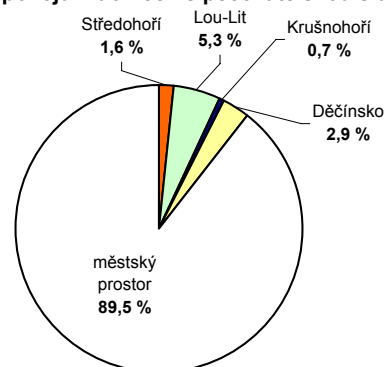
Počet obyvatel na 1 ordinaci lékaře pro dospělé

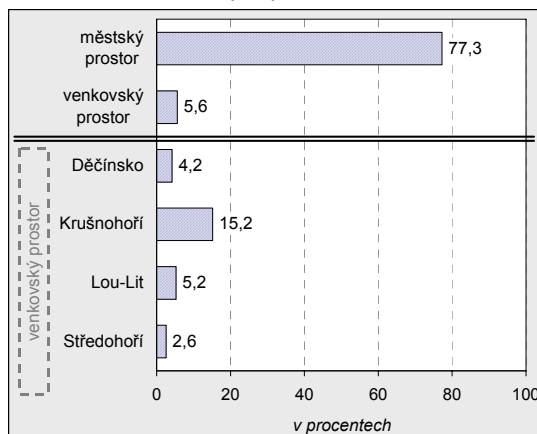
Počet obyvatel na 1 ordinaci lékaře pro děti a dorost

Počet pokojů v domech s pečovatelskou službou

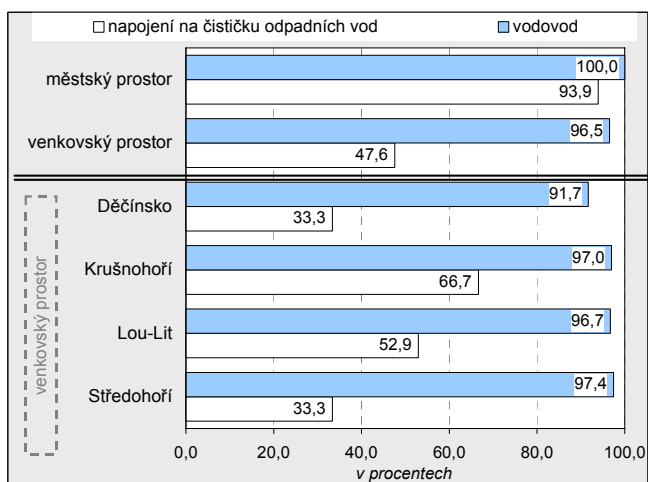
Podíl obcí s lékárnou (v %)

INFRASTRUKTURA A VYBAVENOST OBCÍ

Pokud jde o infrastrukturu venkovských obcí, je přirozené, že oproti městům jsou výrazně méně vybaveny. To je dáno především menší koncentrací obyvatel a nelze ji hodnotit primárně jako negativní jev. Rozdíly mezi jednotlivými venkovskými oblastmi jsou pak **dány hlavně polohou v rámci ČR, odlišným charakterem osídlení, reliéfem krajiny a ekonomickým významem v minulosti.** Například na Děčínsku není plynofikováno ani 30 % obcí, zatímco v dobře přístupné a rovinnaté oblasti Lounska-Litoměřicka je to přes 60 %. Přesto i v případě veřejného vodovodu a kanalizace, kde se již nejedná o napojení na „celostátní“ infrastrukturní síť (jako plynofikace), ale spíše o lokální síť, je Děčínsko nejméně vybaveno. Zde může svou roli sehrávat i již zmíněný rekreační charakter oblasti. Pokud jde o zpracovanou územně plánovací dokumentaci, je patrné, že se zcela vymyká opět oblast Děčínska.

Podíl obcí s vodovodem a čističkou odpadních vod (v %)

s výjimkou údajů o územně plánovací dokumentaci jsou data uvedena za rok 2006; územně plánovací dokumentace je uváděna za rok 2007

Plynofikované obce:

obce, jejichž alespoň jedna část je napojena na plynové potrubí, kterým se přivádí plyn z centrálního zdroje

Obce s poštou:

obce, v nichž je buď pošta (zajišťuje komplexní služby a má vlastní poštovní směrovací číslo) nebo poštovní středisko, poštovna či podací pošta (zajišťuje pouze vybrané služby a nemá vlastní směrovací číslo)

Obce s vlakovou zastávkou:

obce, v nichž je stanice nebo zastávka vlaků. Železniční stanice je hospodářskou jednotkou, v níž dochází k nakládce a vykládce zboží a nástupu a výstupu cestujících.

Pokrytí územně plánovací dokumentací:

podíl rozlohy obcí se schválenou územně plánovací dokumentací (krát 100) a celkové rozlohy oblastí.

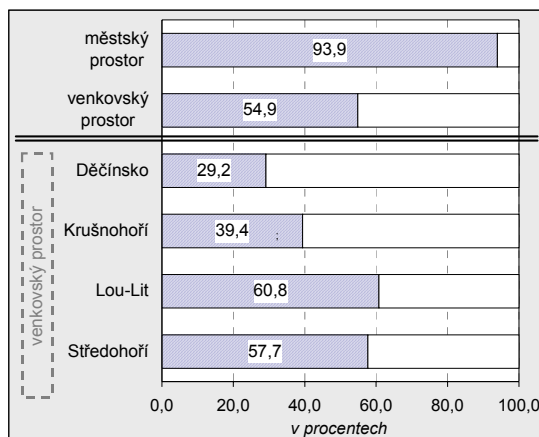
Obce s vodovodem:

obce, jejichž alespoň jedna část je napojena na veřejný vodovod, kterým se přivádí pitná voda do obydlí občanů (ev. podniků) z centrálního zdroje

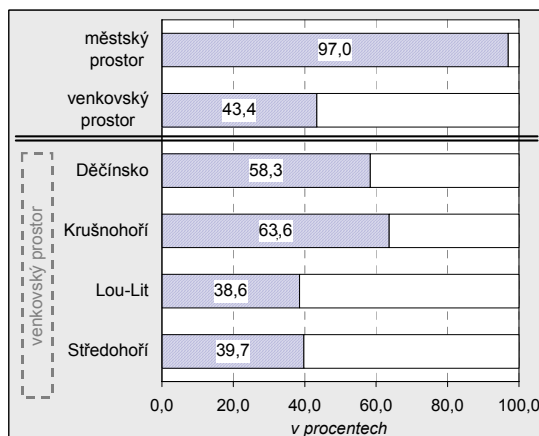
Obce s kanalizací napojenou na čističku odpadních vod:

obce, jejichž alespoň jedna část je napojena na funkční splaškovou kanalizaci, která je ukončena čističkou odpadních vod (biologickou, mechanickou či jinou). Uvedena je i v případě zkušební provozu.

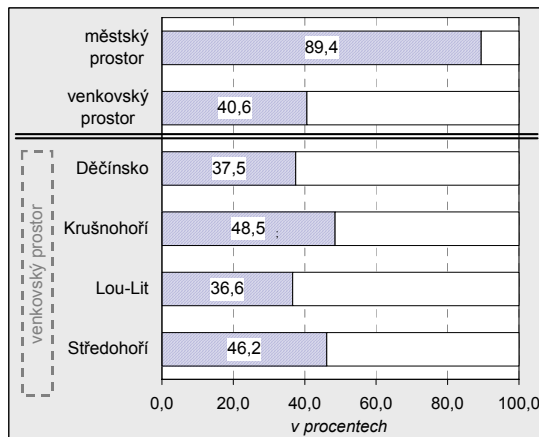
Podíl plynofikovaných obcí (v %)

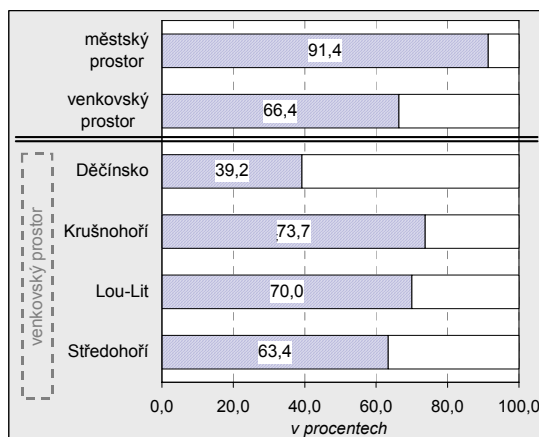
Podíl obcí s poštou (v %)

Podíl obcí s vlakovou zastávkou (v %)

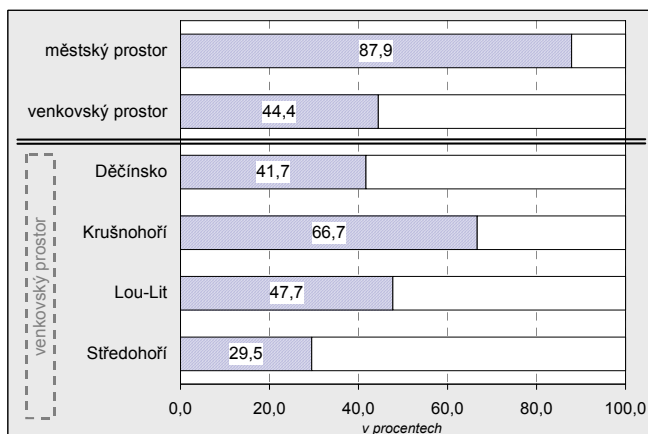
Pokrytí území územně plánovací dokumentací (v %)

REKREACE A VOLNÝ ČAS

Není žádným překvapením, že venkovský prostor je oblastí, kam lidé jezdí trávit svůj volný čas v přírodě. Téměř tři čtvrtiny všech bytů, které jsou používány k rekreaci (tj. **chaty a chalupy**, které nejsou trvale obydlené) se nachází ve venkovském prostoru Ústeckého kraje. Výrazně největší podíl těchto objektů na celkovém počtu bytů je v turisticky oblíbené oblasti Děčínska (České Švýcarsko, Lužické hory), kde jsou i obce, v nichž je více chat a chalup než trvale obydlených bytů. Z venkovských oblastí je relativně nejméně bytů k rekreaci v Krušnohoří, což lze vysvětlit mimo jiné v minulosti negativní pověstí spojenou se zhoršenou kvalitou životního prostředí. Jiný ukazatel volného času, který bývá často řazen mezi ukazatele vybavenosti obcí, je existence **veřejné knihovny** v obci. Není nezajímavé, že ve více než 70 % venkovských obcích kraje mohou obyvatelé využívat knihovnu přímo v obci. Pokud jde o **hřiště** či **tělocvičnu**, jsou venkovské obce již méně vybaveny, ale to je nižší koncentrací obyvatel vcelku pochopitelné. Z pohledu těchto ukazatelů jsou relativně méně vybaveny obce Středohoří, naopak nejvíce obce Krušnohoří.

Podíl obcí s hřištěm (v %)

údaje o bytech k rekreaci jsou výsledky Sčítání lidu, domů a bytů k 1. 3. 2001, ostatní údaje jsou prezentovány za rok 2006

Byty k rekreaci

jedná se o neobydlené byty sloužící k rekreaci, více k bytům viz kapitola B.5 Bydlení

Obce s knihovnou:

obce s veřejnou knihovnou a jejími pobočkami

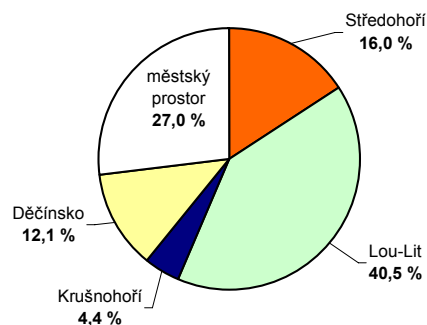
Obce s tělocvičnou:

obce s tělocvičnou včetně školních tělocvičen s veřejným přístupem. Jedná se o tělocvičné sály, zásadně bez plochy pro diváky (bez hlediště). Předmětem šetření jsou i přetlakové haly (bez ploch pro diváky). Nesledují se minitělocvičny, tj. místnosti obytného domu, které jsou trvale vyčleněné pro neorganizovanou tělovýchovu obyvatel.

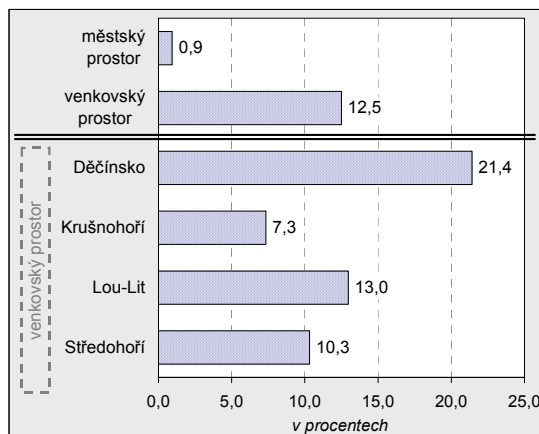
Obce s hřištěm:

obce s hřištěm, které má provozovatele nebo správce. Jedná se o hrací plochu se zázemím. Na hřiště může navazovat výškově neupravená plocha pro diváky. Předmětem šetření jsou i otevřené tělovýchovné plochy, které jsou vybudované v rámci bytové a občanské zástavby o výměře větší než 100 m².

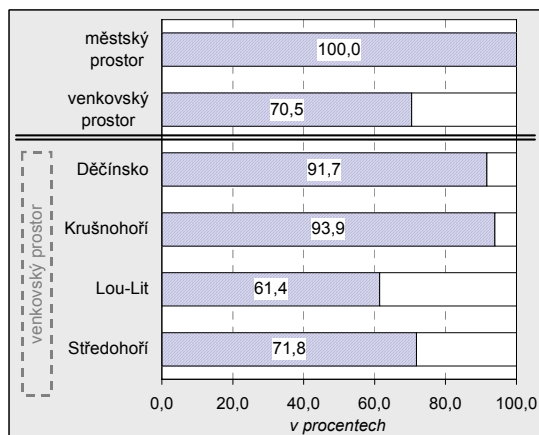
Počet bytů k rekreaci

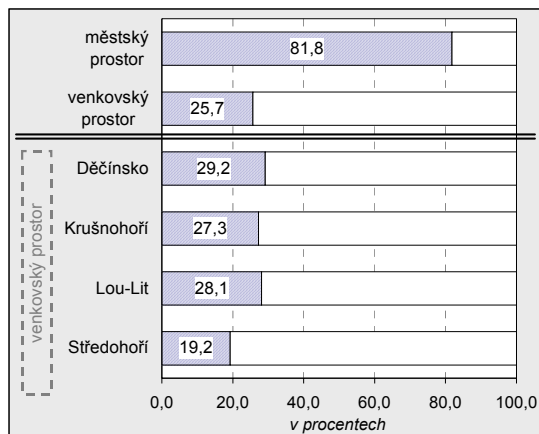
Podíl bytů k rekreaci na celkovém počtu bytů (v %)

Podíl obcí s knihovnou (v %)

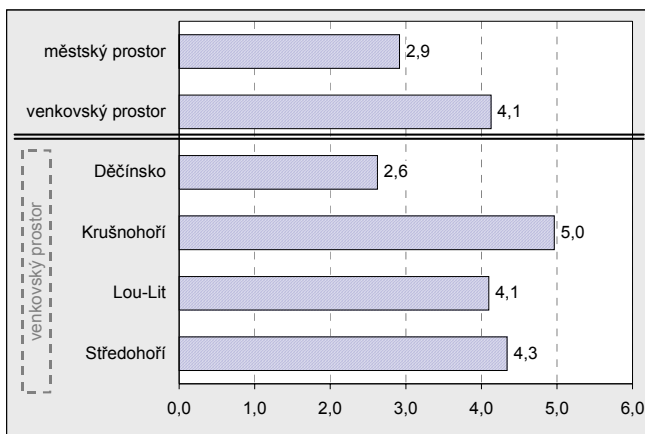
Podíl obcí s tělocvičnou (v %)

OBČANSKÁ A POLITICKÁ PARTICIPACE

Úroveň občanské a politické participace občanů je jedním z významných kritérií měření vyspělosti občanské společnosti. Na námi posuzované (podrobné) regionální úrovni sice tato měřítka a zjištěné rozdíly mezi regiony částečně pozbývají svého významu, přesto však o jednotlivých oblastech prozrazují určitá specifika. Je například zcela evidentní, že **volební účast** je dlouhodobě na venkově vyšší, než ve městech. Jako příčiny tohoto rozdílu se nabízí jednak menší anonymita na venkově a v případě voleb do obecních zastupitelství patrně také větší pocit sounáležitosti se svou obcí (právě u obecních voleb jsou rozdíly ve volební účasti mezi městy a venkovem nejmarkantnější). Naopak mezi jednotlivými venkovskými oblastmi velké rozdíly ve volební účasti neexistují a venkov se z tohoto pohledu jeví jako homogenní. Zjednodušeně by sice bylo možné říci, že dlouhodobě je volební účast nejvyšší v Krušnohoří, ale rozdíly jsou skutečně relativně malé (v řádu procentních bodů) a nepřesahují rozdíl mezi městy a celým venkovským prostorem. Další možností, jak měřit participaci obyvatel v občanské společnosti z dostupných datových zdrojů, je **počet neziskových organizací**. Je patrné, že v přepočtu na obyvatele je více těchto subjektů na venkově. Na druhou stranu struktura těchto subjektů je ve městě i na venkově odlišná (na venkově například ve prospěch církevních organizací a honebních společenstev).

Neziskové organizace na 1 000 obyvatel

údaje o volební účasti jsou vypočítány ke dni daných voleb, data o neziskových organizacích jsou z Registru ekonomických subjektů k 31. 12. 2008

Účast ve volbách:

podíl počtu vydaných obálek a zapsaných voličích ve voličských seznamech

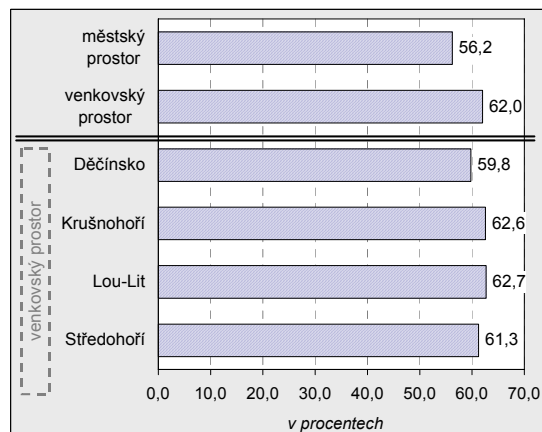
Neziskové organizace:

aktivní ekonomické subjekty s právní formou - nadace, nadační fond, obecně prospěšná společnost, sdružení (svaz, spolek, společnost, klub aj.), církevní organizace, organizační jednotka sdružení, honební společenstvo (blíže k aktivním ekonomickým subjektům viz kapitola B.3 Podnikání)

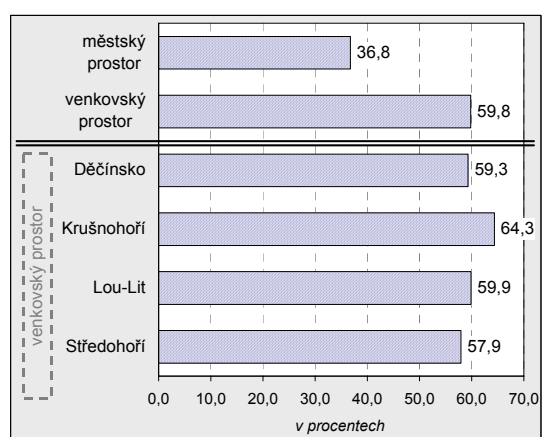
Neziskové organizace na 1 000 obyvatel:

podíl součtu neziskových organizací (krát 1 000) a počtu obyvatel k 31. 12. daného roku

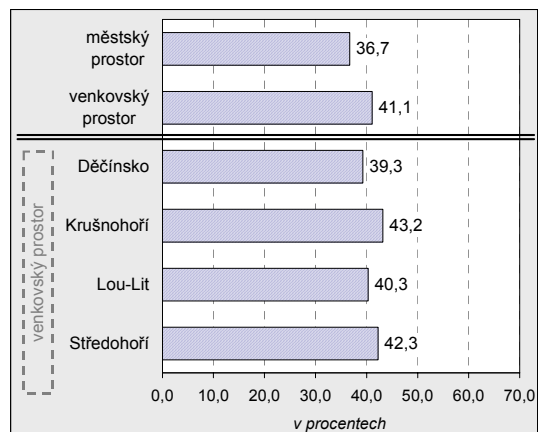
Účast ve volbách do Poslanecké sněmovny ČR v roce 2006 (v %)

Účast ve volbách do obecních zastupitelstev v roce 2006 (v %)

Účast ve volbách do krajského zastupitelstva v roce 2008 (v %)

Počet neziskových organizací

